

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Trdna vez.

»Ni nesreče brez sreče.« pravi pregovor in ta velja sedaj tudi za nas. V sedanjih težkih časih smo dobro spoznali, kako zgoraj mislijo o nas in kaj nameravajo z nami. Zadnji dogodki govorijo več ko jasno. Dasi se o vsem ne sme pisati — vendar je že v tem, kar vemo, dovolj poučnega.

Izražali smo že svojo radost nad tem, da smo v sedanjem boju vsi edini. Nesreča družijo ljudi. To se je pokazalo na vsem slovanskem jugu.

Pod turško silo so trpeli Srbi, Grki in Bolgari. Imeli so mnogo sporov med seboj in se dolgo niso mogli združiti na skupen boj. Oni, ki so se bali njih združene sile — so vedno našli kako stvar, da so jih nahujskali drugače proti drugemu. Tako je prišlo n. pr. leta 1885. do bratomorne vojne med Srbi in Bolgari. Le s težavo se je dalo zopet doseči prijateljstvo med obema narodoma, kajti sovraštvo rado preživi cele generacije, posebno če kdo od zuna vedno hujska.

Ravno tako so n. pr. leta 1897. Grki začeli vojno proti Turkom in so bili premagani, ker jih niso druge balkanske države podpirale. Tako bi bile posamezne države še dolgo zastoj vodile boj — ako bi se ne bile združile. Premagano je bilo staro sovraštvo — pozabile so se stare krivice, ki so jih delali drug drugemu — in šli so skupaj na boj. — Izkazalo se je, kako resnične so besede, ki so napisane na čelu bolgarskega parlamenta v Sofiji prav pred spomenikom carja osvoboditelja: V sgovor je silata (v slogi je moč).

Nesreča jih je učila pozabiti sovraštvo in združili so se v ljubezni do skupne svobode.

Isto smo videli zadnje čase tudi drugod. Na Hrvaškem so se stranke sovražno med seboj pobijale, delile so se na nešteto delov in po celi deželi je vladalo sovraštvo. Najprej je bil spor med Srbi in Hrvati in prišlo je tako daleč, da so se ljudje, ki so enega naroda sinovi — v Zagrebu med seboj pobijali (seveda na veliko radost Mažarov in njih prijateljev). Ko je narod spoznal, kako škodljivo je to sovraštvo, so nastali drugi spori med pravaši in koalicio. Bojevali so se in bili toliko časa, da so dobili Ranča, Tomašiča, Cuvaja in druge take bane in komisarje — in narod se je izmudroval — v težkih časih nesreče so vse stranke združene — vse so proti Cuvaju, vse pripravljene za delo, za svobodo domovine.

Enako v Dalmaciji. Pred par tedni je tam bil hud boj med strankami in ni bilo mogoče doseči nobene sprave. Ko pa je vlada posegla po občinskih zastopih — so bile stranke nenkrat složne in danes so vse pripravljene za skupen nastop. Nesreča jih je združila.

In pri nas? Ne moremo še reči, da je prišlo do kake sprave — ampak iz časopisov se vidi, da smo vsi za eno. Dasi se ideja trializma, kakor ga je začrtala S. L. S. morebiti razlikuje od narodnega združenja, kakor si ga predstavljajo drugi na jugu — smo vendar, kar se tiče stališča proti Srbiji vsi edini. Ako pesimisti vidijo v postopanju S. L. S. sebičnost — moramo nasprotno z veseljem pozdraviti odločnost, s katero se je »Slovenec« postavil proti vladi. Dasi bi bila morebiti vsaka druga politika pri

nas nepopularna, moramo priznati, da so bili temeljiti dr. Zitnikovi članki pisani iz prepričanja, da kri ni voda.

Formelno se torej pri nas ni zgodila nobena sprava — pač pa se je zgodila sprava v srcih in lahko rečemo, da danes čuti slovenski narod od Drave do Adrije enotno, da se zavedamo svojega jugoslovanstva in da čutimo vsi trdo roko, ki visi nad nami. — Dr. Susteršiču so očitali veleizdajalstvo zato, ker si je upal povedati svoje mnenje o jugu in o trializmu. S takim krikom hočejo Nemci rešiti svoje gospodarstvo na jugu.

Voditelji S. L. S. vidijo sedaj, kako težko je delati pravo narodno politiko — posebno še recimo, če je kaka stranka na zgoraj denuncirana od domače stranke — kakor se je to zgodilo žalibog pred leti pri nas. Dogodki zadnjih dni so nas združili. Združile se bodo tudi vse jugoslovanske stranke v skupen boj proti nemštvu, — ki sedaj pripravlja nov naskok v zvezi z Mažari — proti nam.

To zganjanje nemštva nas spravlja v trdno vez. Ob teh velikih časih bi morali tudi mi pozabiti na medsebojni boj in združiti svoje sile. Eno domovino imamo, od Drave do Adrije je enoten naš narod, v njem bije slovansko srce — zaveda se svojih pravic — v teh težkih časih morebiti bolj, ko kdaj poprej. Bratje, združimo se v trdno vez!

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 10. (23.) novembra 1912.

Včeraj je ves dan nepretrgoma deževalo in šele pozno zvečer se je vsaj deloma razjasnilo nebo. Po netlakovanih belgrajskih ulicah so velike mlakuže in blato sega človeku do gležnjev, ako je prisiljen prečkati ulico. Sicer so pa ulice vse jako široke in ravne. Korzo in glavne prometne ulice se že tlakirajo, nekatere so že izvršene, v par letih postane Belgrad krasno vrnemesto, ki ima že danes blizu 100.000 prebivalcev. Tudi arhitekt najde, posebno na novih stavbah precej zanimivosti, zlasti nova skupščina (parlament) in kraljev dvorec povzdigujejo krasoto mesta.

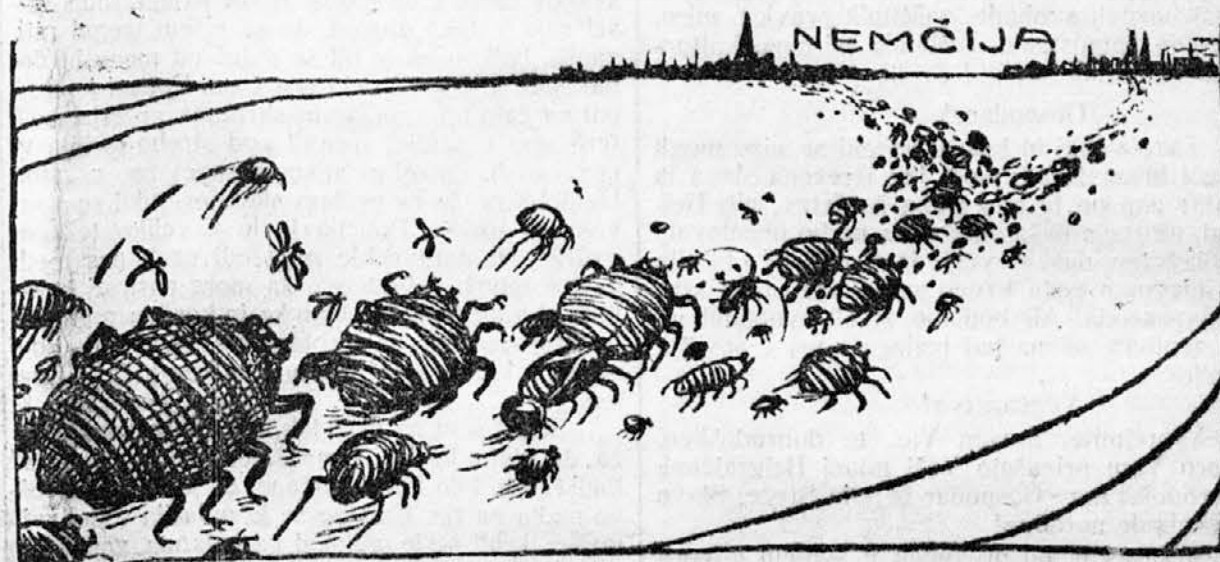
Predaleč bi zašel z opisovanjem mesta, katero pač zasluži, da je prestolnica kralja Petra I., katerega je danes pričakovalo z drhtivo nestrpnostjo vse, kar »leže ino gre«.

Že na vse zgodaj je kazalo mesto svoje praznično lice. Trgovine zaprte, ljudstvo praznično oblečeno in raz poslopij so vihrale trobojnice ponosnega srbskega naroda. Raz obličja mimoidočih bilo je opaziti nepopisno radost in navdušenje. Nemo so govorile ustnice junaškega srbskega ljudstva že itak znano vest: Kralj se vrača kot zmagovalček. Zdelo se mi je, da ako komu, tedaj gotovo veljajo Srbom besede našega pesnika: Biti srbske krvi, biti Srbinu v ponos.

Dasi so se še vedno sprehajale mase naroda, gospodje v cilindrih in gospe in gospi v krasnih toaletah, po terasah, mahnila sva jo s prijateljem na kolodvor.

Bila je deseta ura in kralj je imel priti šele ob 10.55, toda kljub temu so se valile velikanske mase ljudstva po vseh ulicah proti kolodvoru. Trotoarji so bili premajhni in množica je morala gaziti po blatu, da zavzame boljše pozi-

Povest o balkanskih stenica.

Vsled nemirov na Balkanu — ker se je milorljuba turška armada umaknila in je kulturni albanski narod doživel britko preganjanje — so se napotile stenice, bolhe, uši in druga golazen — ki ne ljubi nemira — v Evropo. Ker so namreč v »Simplicissimu« v »Mušketi« in v drugih nemških listih toliko čitale o sebi — so mislile, da v ostali Evropi ne živi njih rod in so odšle na pot. Toda kako so se začudile, ko so dobile takoj v prvih mažarskih in drugih mestih — ko so prišle čez mejo — vsa bivališča tako napolnjena — da so morale oditi naprej. Zato so šle čez nemški Gradec in Semerink proti Dunaju. Tam pa jim je prišla nasproti posebna deputacija — ki je čitala o njih pohodu v nemških

listih — in jih je za božjo voljo prosila, naj ne gredo na Dunaj, ker je znano, da je tam največ te vrste rodu.

»To je čudno«, so se čudile balkanske stenice, me smo mislile, da jih tu sploh ni, ker so vedno samo o nas pisali! Kam bi sedaj?«

»Pojdite v Berlin ali pa v Monakovo«, so svetovale dunajske sestrice, »tam so tudi pisali o vas«.

Procesija črnih romaric z Balkana se je razdelila in je šel vsak del svojo pot. Zraven so pele tisto lepo pesem:

»Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj nas več ne bo...«

cije, da vidi predstavitelja bodoče Velike Srbije. Kot tuja novinarja naju je straža pustila na kolodvorski peron, kjer se je zbirala elita belgrajskega mesta, gospodje v frakih in cilindrih. Na gornjem koncu perona je stalo nekoliko onih radovednežev, ki so dobili vstop na peron, poleg njih je stala ena četa rezervistov tukajšnje posadke z godbo kraljeve garde, takoj zraven pa višji vojaški dostojanstveniki in častniki v svojih galauniformah, potem veljaki belgrajskega mesta in zastopniki vlade in ministri.

Z gosp. Protičem, pravnikom, ki je zastopal tukajšnje »Tribuno« smo se postavili tik za vojaškimi dostojanstveniki in pričakovali prihoda.

Iz trdnjave so zagrmeli topovi, vojniki in častniki so nastopili in godba je zaigrala srbsko himno — vlak je zavozil ponosno na kolodvor. Vse vojaške osebe so stale na pozor z roko ob čelu, ostali pa odkritih glav vpri svoje poglede na ekspresni voz Njegovega Veličanstva kralja. Izstopil je najprej vojak telesne straže v svetli uniformi in z bajonetom na puški, nato je izstopil kralj ravno pred častniki. Resno in dostojanstveno jim je salutiral in šel dalje in glej čudo — najprej je pozdravil priproste vojaške-rezerviste. Salutiral je vsakemu in se postavil po vojaško pred njim, nato pa mu je stisnil roko. Njegovo resno, nekoliko blede obličje je mirno in dostojanstveno izražalo nemo zahvalo njim, ki so žrtvovali za domovino najdražje kar imajo — svoje življenje. Na isti način je pozdravil tudi častniški zbor. Njegov pozdrav svojemu moštvo je povedal več, kot najboljši govor. Na to je stisnil roko pred vsem ministrskemu predsedniku Pašiču in potem tudi ostalim predstaviteljem vlade in mesta. In zopet je zaigrala godba, nato pa smo se vsuli pred kolodvor, kjer je va-

lojilo velikansko morje ljudstva. Širni prostor pred kolodvorom je bil nabito poln, nad glavami pa so vihrale zastave raznih korporacij. Le s težavo se je posrečilo stražnikom napraviti prehod za številne ekvipaže za kralja in njegovo spremstvo ter druge dostojanstvenike.

Ob straneh prehoda se je vila kot bel rob dolga vrsta belo oblečenih deklic s cvetjem za — kralja-osvoboditelja. Fotografirali so se kar tepli za prostor. Na nalašč za to prirejenem postavcu, okrašenem s zelenjem ob istotako ozaljšanim izhodu je pozdravil kralja župan belgrajskega mesta g. Ljuba Davidović. V vznese- nih besedah je opisoval zadnje velike dogodke, ki so se izvršili v kratkem času komaj enega meseca za vlade Petra I., kralja srbskega. Rod Karadjordjevičev prinaša na oltar domovine ono ozemlje, ki je kruto vzdihovalo pod jarmom krvoločnega Turčina. Kralj Peter I. Karadjordjevič je s svojo dično vojsko razrušil turško cesarstvo in razširil meje svojega kraljestva.

Radi zanimivosti podajam v širših obrisih govor predsednika belgrajske občine:

»Veličanstvo!

Belgrad je ponosen biti prestolnica Vašega Veličanstva. Belgrad se ponaša, da je beli dvo-glavi orol srbski preletel od Donave in Save do Belega morja, od Adrije pa do Bregalnice; Belgrad je srečen, ko je pod okriljem Vašega Veličanstva maščevano Kosovo; Belgrad se raduje, ko so pod istim okriljem Vašega Veličanstva Dušanovo Skopje in Prizren, priče stare srbske kulture; ko so tu: Kumanovo in Priština, Novi Pazar in Prilep, Bitolj in Sjenica, Veles in Tetovo, Gostivar in Solun, Nova Varoš in Kičevo, Džakovica in Drač, dragi in mili spomeniki

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Prepogostoma ga nahajam na svoji poti,« je zarenčal kakor sam pri sebi. »Ne, ni mi žal, da je ušel živ in zdrav. Kadar ga primem, ga dam nakolesiti živega.«

»To bo nevarna reč,« se je drznil omeniti Tito, umikaje se proti vratom.

»Nevarna — zakaj?«

»Rokovnjači ljubijo ta dva fanta — in njih je cela armada.«

»Zapomni si,« je odgovoril gospod De Monklar, odslavljaše ga, »če bi moral povesti proti rokovnjačem celo kraljevsko armado — toliko je gotovo, da ne ostane kamen na kamenu njihovega kraljestva. Manfreda in Lantnéja dam nakolesiti na trgu Grev, pa je.«

Z zamolklo energijo je izrekel te besede, opasal svoj meč in se odpravil proti Luvru.

Pristop do kralja je bil dovoljen velikemu profosu ob vsaki uri.

Nemadoma so ga odvedli k Francu I.

Mračni, skrčeni obraz vladarja se je razvedril, ko ga je zagledal.

Mari ni bil gospod De Monklar vtelesenje sovraštva, kazni in maščevanja?

»Dragi moj veliki profos,« mu je rekel z neobičajno prijaznostjo, nestrpnost sem vas pričakoval. Gospo Sent-Albansko in gospičeno De Kroazij že imate na razpolago. Cesa še potrebujete, da najdete vojvodinjo Fontebloško?«

Sir, včasih izgine kdo tako, da ga ni mogoče več najti.«

»Menda ne mislite reči, gospod De Monklar —«

A veliki profos je prekinil kralja z isto ledeno hladnostjo:

»Sir, če drži rokovnjač vaše Veličanstvo v šahu in kolje njegove prijatelje — zakaj ne bi držala vašega Veličanstva v šahu dvorska spletkar?«

»V čudnem tonu mi govorite! Kdo me drži v šahu? O kakšnih prijateljih mi govorite?«

»Sir, v mislih mi je gospod De Sansak. Rokovnjač, ki je prišel izzivati vaše Veličanstvo v Luvr tik pred njegovo obličje, ga je nevarno ranil in mu popačil obraz za vse živne dni.«

»To je bil Manfred!«

»Da, on. In Lantné, ki se je drznil še več.«

V kraljevem očesu se je zasvetil jezen blisk.

»Gospod De Monklar,« je dejal visokostno, »če je resnica da sta me izzivala ta dva postopaka, ali ni bila dolžnost velikega profosa, zabraniti jima to početje?«

»Ne, sir, zato mu ne daste potrebnih sredstev v roko.«

»Tak česa vendar potrebujete?«

»Polk vojakov, sir, in povelje, da naj porušim Dvor Čudežev do tal.«

»To povelje —«

Franc se je obojavil par trenutkov. Ni se čutil tako varnega na svojem tronu, da ga ljudsko vrenje ne bi moglo vreči v blato in kri.

»Sir, ne dajte mi tega povelja, ako niste trdno odločeni, da pojedete do konca, in če se zmagalet Marijanski plaši srda peščice ljudi.«

»Dovolj, gospod! Povelje vam je dano. Čet vzemite, kolikor vas je volja. Idite!«

XXXV.

Pri Štefanu Doletu.

Nad grškim rokopisom je sklanjal Štefan Dolet svoje silno čelo, kjer sta bili misli in volja v družbi z neumornim naporom izdolbli globoko brazdo.

Poleg njega je sedela na stolu Aveta, ravno kakor jelka; le glava se ji je graciozno nagibala na stran. Bila je vsa zatopljena v svoje vzeenje.

Pri tem marnem delu se nista menila niti oče niti hči za glasove, ki so prihajali od zuna. Bilo jima je navada, delati takole skupaj; takšna sanjota je bila njiju najmilejša zabava.

»Ne trudi se preveč, hčerka,« je rekel zadržajčaj Dolet.

A še večkrat je vstala Aveta in položila molče svojo svežo ročico Doletu na vroče čelo.

»Dovolj si delal danes, očka; zdaj moraš zapreti svoje knjige.«

Toda veliki mislec, mogočni učenjak, neporazljivi bojevnik svobodne misli se ni vdal hčerini volji.

Odrival jo je rahlo, z dobrohotnim usmevom na ustnicah.

In govoril je pri tem:

»Nisem še razsejal dovolj zrnja, nisem še razširil dovolj luči.«

Ona je vzdihnila, on pa se je lotil zopet dela.

Dasi je bil Dolet še mlad, v polni sili let in polni zrelosti uma, vendar je dokončaval za-početa dela s čudno naglico in nekakšno besno voljo.

Dočim se je zdelo po vsej verjetnosti, da ima še toliko let pred seboj, bi bil človek vendarle rekel, da se boji, da ne bo mogel iti do

konca, marveč bo moral ostaviti potomstvu samo načrt vsega, kar je sanjal njegov veliki duh.

»Moje ure so štete,« je rekel včasih otožno. Ni pa povedal natančneje, kaj misli s tem.

Tisti dan pa se je zgodilo, da je prekinil delo ravno v trenutku, ko mu je Aveta prinesla svetilko.

Ura je bila štiri. Popoldne je bilo mračno in mrzlo.

»Čudno se mi vidi, hčerka, da ni Lantnéja nič k nam. Saj mi je obljubil, da pride.«

»Če je obljubil, pride gotovo,« je dejala deklica preprosto.

Cela pesem ljubezni in zaupanja je bila v teh par besedah.

Dolet je bil razumljiv in dejal pomirjevalno:

»Gotovo. Toda mogoče je, da mu kaj brani.«

»Kaj bi moglo biti takšnega, da bi mu ubranilo?« je vprašala Aveta nekako nestrpnost.

»Kaj vem jaz? Lahko da je prav majhna reč.«

Stresla je glavico s krasnim usmevom:

»Ne, očka, ne. Prav majhna reč ne bo ustavljala Lantnéja, kadar je namenjen v našo hišo.«

Zdaj je bil Dolet na vrsti, da se nasmehne:

»Čar, ki ga vabi semkaj, je torej po tvojem mnenju jako močan?«

»O tem sem prepričana,« je dejala in namrdnila ustka s prelestno koketerijo.

»Ponosna stvarica ti!« se je pošalil Dolet. Aveta je stopila k njemu in mu položila roko na ramo.

»Ne, očka, ponosna nisem; prepričana sem, da Lantné, če bi me slišal, ne bi rekel, da sem domišljava.«

»Bi si pa mislil sam pri sebi.«

redkega junaštva Vaše zmagonosne armade in velikega požrtvovanja današnje generacije.

Gospodare!

Na sokolskih krilih Tvojih viteзов, med katerimi je v prvi vrsti z mladeniškim ognjem in navdušenjem prešinjen tudi Njegov Visočanstvo Prestolonaslednik Aleksander, preletel si mnogo dalje, kakor je mogel storiti Tvoj ded Karadjordje; v deželo solza in vzdihov, prinesel si radost in srečo, na groblju srbske svobode, provzročil si vstajenje; razrušil si eno carstvo in sam si oslobodil celo državo. S Tvojim požrtvovanjem vzbudil si v nas, vero, upanje in ljubezen.

Veličanstvo!

Ko končajo bojni klici, ko se začenja razlegati zopet pesem svobode po širnem Kosovu in Vardarju, tedaj bo postalo Vaše Veličanstvo, sedaj boritelj svobode, zaščitnik pravice, miru, sreče in blagostanja, zaščitnik mirnega kulturnega napredka v Novi Srbiji.

Gospodare!

Tako veliki in krasni uspeli se niso mogli doseči brez žrtv; bodi jim izrečena slava in hvala; ako pa bi bilo treba še žrtve, niti Belgrad, niti cela naša domovina ne bo obžalovala novih žrtv, dasi še večje in dražje, ako bi bilo na dnevnem redu krvno vprašanje otrok srbskega naroda. Ali bomo živi svobodni na teh zemljah, ali pa naj izginejo vsi s površja zemlje.

Veličanstvo!

Vsprejmite, prosim Vas, to dobrodošlico, katero Vam prinašajo Vaši udani Belgradčani. Dobrodošel nam Gospodar iz pota Sreče, Slave in Svobode narodne!

Ves čas je bil prekinjen v svojem govoru od burnih ovacij, ki jih je pričel, odkritih glav, verno srbsko ljudstvo. Še daleč tam gori od mesta so prihajali radostni vzkliki vzhicene množice.

Vzklikanje se ni hotelo poleči.

V tem pa spregovoril kralj s tresočim glasom: »Hvala Vam iz vsega srca, dragi mi Belgradčani, na izjavah ljubezni napram Mojemu Domu, katere so me jako ganile. Ko sem se poslovil od Vas pred kratkim časom in odšel k svoji dragi vojski na bojišče, z vero v Boga in v naše junaštvo.

Bog je bil milostljiv, in sinovi današnje Srbije so pokazali, da v ničem ne zaostajajo za svojimi slavniimi dedji.

Neštevilni vspehi sijajnih bojnih vrlin, samozatajevanja, preziranja nevarnosti in smrti, pri vseh brez razlike, od prostaka pa do generala, so silni dokaz moči, s katero razpolaga Srbija.

Nemanički beli orol razširil je svoja krila danes nad Skopljem in Prizrenom, nad Sjenico, Pazarjem, Prilepom in Bitoljem, nad Prištino in nad oboje Kosovem.

Uboga, mučena raja gleda v tem svetem znamenju začetek novih srečnih dni, katere prinašajo bratje iz Sumadije.

Vsa Srbija kot ena duša, doprinesla je velike žrtve, ali ona jih je rada položila, vedoč zakaj jih prinaša.

Iz krvi naše dece prelite na poljanah in planinah Stare Srbije, Macedonije, Trakije in Primorja vzklije novo bujno življenje. Suženstvo bo izginito, opustošena polja bodo rodila sad in mesta se bodo odprla prometu in prosveti.

Za vse to neizmerno blago, smo dolžni zahvaliti se srbski vojski, katere je izvršila svojo dolžnost v balkanski zvezi častno in slavno.

Živel srbski narod in njegova dična vojska!

Po teh besedah je zaoril en sam gromovit vzklik: živeo, ki je pretresal ozračje. Med Slavom in Živo-klici je vstopil kralj v svojo ekvipažo in poleg njega pa ministrski predsednik Pašić. Iskri konji so potegnili in kralj nam je izginil izpred oči, za njim pa so se vrstile druge kočije — nepregledna vrsta — nato pa se je uvrstila godba in druge korporacije s zastavo, seveda tudi dični naš Sokol: »Dušan Silni« v svojih krasnih uniformah.

Množica ljudstva se je končno mirno razšla po raznih ulicah, da se zopet zbere pred kraljevim dvorom na teraciji.

Ko je stopil kralj na postaji v svojo ekvipažo, bilo je videti na njem vidno ganotje, med tem ko sose min. predsednik Pašić, ki je sedel poleg kralja svetile solze v oči. Bil je presrečen, ker njegov plan se mu je posrečil v polnem obsegu. Deklice so natrosile na kralja in Pašića polno cvetje ob prepevanju moškega pevskega zbora: Bože spasi, bože hrani srpskog kralja, srpski rod! — V drugem vozu je sedela kneginja Jelena, v tretjem princ Pavel in nato ministri, poslanci in drugi.

Kralj se je na potu v svoj dvor ustavil pred cerkvijo poleg stare narodne skupščine in izstopil ter šel v cerkev, kjer je opravil s svojim spremstvom kavalno molitev.

Pred dvorom se je nabralo med tem vse polno občinstva, človek se ni mogel ni ganiti, vse je rinilo, da vidi kralja — osvoboditelja. Matere so dvigale svoje deca, da vidi kralja, kateri se je prikazal na balkonu svoje palače v spremstvu princa Pavla, kneginje Jelene in min. predsednika Pašića. Oglušujoči vzkliki: Živeo kralj srbski Petar I. razlegali so se daleč na okoli in navdušenja ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Sele poldanska ura je pomagala v toliko, da se je človek mogel zadržati na ulicah. Končno se je vendar množica razšla, da se povrne zvečer zopet pred kraljev dvor.

Komaj se je začelo temniti, je že ljudstvo prihajalo od glavne ulice, dasi je bila slavnost napovedana šele na 8. uro. Pred kraljevo palačo v dolgotni 250 metrov na obeh straneh ulice so visele električne žarnice, vrste se: belomodra-rudeča in tako naprej, na drohlih obcesti in raz hiš pa so vihrale grške, srbske in bolgarske zastave okrašene s smrekovimi vejami. Čez cesto iz ene hiše v nasprotju pa so viseli 4 slavoloki, električno razsvetljeni.

Na prvem je bila podoba z nadpisom: Starina Novak, ob straneh pa Tetovo-Nova Varoš; na drugem je bila v sredi slika Novega Pazara, ob straneh pa napis Bitolj Kičevo; na tretjem slavoloku je bil v sredi napis: Novi Pazari, ob straneh Priština-Veles; na četrtem je bila slika kraljeviča Marka z napisom: Sjenica-Priština. Z druge strani pa je bilo videti na teh slovotokih sliki carja Dušana in Miloša Obilića, dalje napis: Skopje, Prizren, Prilep, Kumanovo, Plevlje, Prijeplje in ime kralja Petra I.

Na vseh hišah so gorele v oknih sveče, nekateri trgovci pa so z električnimi žarnicami okrasili kraljevo sliko, njegovo ime itd., da je bilo svetlo kakor po dnevu. Na tisoče ljudstva je prišlo tudi iz drugih bližnjih krajev, istotako tudi iz Avstrije.

Hotel sem se preriti skozi množico pod kraljev balkon, da slišim govor kralja, toda zašel sem v tako gnečo, da se nisem mogel niti ganiti, balkon pa je bil še daleč od mene in do balkona je bilo še celo uro časa. Pot mi je stopal na čelo od vročine in skromna večerja, katero sem v naglici spravil pod streho je bila v nevarnosti, da mi jo stisnejo zopet na prsto. Uvidel sem, da ne pridem nikamor, udal sem se v svojo usodo. Policija je bil z veliko težavo vzdrževala tam nekje na sredi ozek pas med pestro množico ljudstva, da more pasirati balkona, kadar pride. V hipu se je kordon pretrgal in v tej zmešnjavi se mi je posrečilo priti do komisarja, ki me je spravil pod balkon k časnikarjem.

Stopil sem na prizidek, oprt na nekega moža, da vidim konec te množice. Nikjer izhoda in ljudstvo je bilo tako stlačeno, da niti živanka bi ne padla na tla. Končno se je oglasila v daljavi godba, kralj se je pokazal na balkonu, godba je utihnila in pevec so zapeli srbsko himno. Medtem je prišel ves občinski svet v prazničnih oblekah in okrog 200 drugih gospodov pred palačo. Vsi so imeli debele sveče v rokah.

Ko je utihnilo petje in se je šum in vzklikanje, vsaj v bližini, nekoliko umiril, je spregovoril načelnik občine med vednimi klici, da ni bilo ničesar razumeti, dasi sem stal poleg. Ko je končal zaorili so urnebesni: Živeo kralj! Slava kralju Petru I.

Na to je spregovoril kralj vedno prekinjen s klici in ker ni mogel radi vednih vzklikov tam daleč v ozadiju, ki niso niti vedeli, da govori kralj, nadaljevali je kratko končal, zahvaljuje se zbranemu občinstvu za prisrčne ovacije.

Pecvi so zopet zapeli, kralj pa je ginjen, poslavljajoč se, zapustil balkon med splošnim navdušenjem.

Nato se je razvrstil sprevod. Pred ruskim poslaništvom je godba zaigrala rusko himno, nato so pa isto zapeli pevci, ljudstvo pa je navdušeno vzklikalo: Živeo ruski narod!

Po kratkem premoru odšli smo ob zvokih srbskih koračnic dalje pred francosko poslaništvo. Tudi tu se je ponovilo isto, kakor pred ruskim in v častvo je vzklikalo: živeo Francoska!

Istotako je sprevod pozdravil angleškega poslanika in kralju Juriju so priredili velike ovacije.

Pred občinsko hišo pa so se začele protiavrstijske demonstracije.

Končno se je ljudstvo začelo razhajati in ob eni ponoči sem že bil v postelji, da čimprej napišem za »Dan« to poročilo, ki gotovo ne bo brez zanimanja.

Mars.

Vojna.

O rezultatih pogajanj med turškimi in zavezniškimi delegati ni znano ničesar natančneje. Vse kaže, da hočejo Turki mirovna pogajanja kolikor mogoče zavleči, kar pa se jim seveda ne bo posrečilo. Balkanski zavezniki se na vsak način ne bodo dali izigrati od Turčije, ki bi rada kolikor mogoče mnogo čit pritegnila iz Male Azije, ampak bodo zahtevali v najkrajšem roku definitivno odgovor. Kak bo definitivni rezultat pogajanj, o tem se ne more razpravljati. Vsekakor šanse za premirje niso preveč ugodne, ker Turki nečejo o predaji Drinopolja ničesar slišati. Turčija goji prevelike nade, ali jo pa kdo podpira o nepopustljivosti. To se sklepa zlasti iz tega, ker Turčija še vedno sanja o avtonomiji Macedonije. Dve poti sta torej še odprti: Mir ali pa nadaljevanje vojne, od Turčije pa je odvisno, kaj si bo izbrala.

Balkanska zveza bo sklenila mir direktno s Turčijo, nakar se bo na evropski konferenci razpravljalo o sankcijah mirovnih točk od strani nevojskujočih se držav. V kaki formi bo balkanska zveza v to privolila, še ni znano. Predvsem je zelo pereče vprašanje srbskih luk ob Jadranskem morju. Avstrija, ki se je prvotno odločno branila tem srbskim zahtevam, je sedaj na prošnjo velevladi odnehala vsaj toliko, da je privolila v to, da se ta zadeva reši na evropski konferenci oziroma po balkanski vojni. Radi tega se je zadnje dni internacionalna situacija znatno poboljšala in tudi napetost med Avstrijo in Srbijo ni več tako velika ali z drugimi besedami: Nevarnost, da izbruhne evropska vojna, je odstranjena.

Seveda je veliko vprašanje, če bo Srbija odstopila od svojih zahtev, katere smatra za življenjsko potrebno. Na vsak način je jasno, da jo bo pri pogajanjih z Avstrijo podpirala cela balkanska zveza.

Mednarodna politična situacija se da danes definirati sledeče: Nevarnost evropske vojne je odstranjena — a ne še popolnoma.

MIROVNA POGAJANJA.

Berlin, 27. novembra. Mirovna pogajanja se vrše v znamenju močnega turškega odpora. Turki odločno odklanjajo predajo Drinopolja, Skadra in Janine. Kljub temu pogajanja še niso prekinjena. Za sedaj so Bolgari vprašanje o kapitulaciji Drinopolja izključili iz pogajanj, kar upajo, da bodo trdnjavo tako v najkrajšem času zavzeli.

Carigrad, 27. novembra. V pogojih za premirje zahtevajo med drugim Bolgari, da Turki ne smejo iz Anatolije prevažati novih čet. Vlada in vojna stranka, ki sta sedaj merodajni, zahtevata, da se cela Tracija prepusti turškemu carstvu. Za Macedonijo in Albanijo prosi Porta avtonomijo. Turčija je pripravljena odstopiti balkanski zvezi le večje dele zemlje na mejah.

Carigrad, 27. novembra. Včerajšnja pogajanja med turškimi in bolgarskimi delegati so ostala brezuspešna. Na današnji sestanek bodo Bolgari prinesli modificirane inštrukcije.

Sofija, 27. novembra. Iz kompetentnih virov se poroča, da hočejo Turki pogajanja zelo zavleči. Bolgarski delegati so dobili radi tega poziv, da to preprečijo in zahtevajo energično definitivni odgovor.

Carigrad, 27. novembra. Turški in bolgarski delegati so imeli danes sejo. Do večera Porta, ki je telefonsko zvezana z glavnim stanom, ni dobila še nikakega sporočila o rezultatu pogajanj, ker se turški delegati še niso vrnili v glavni stan.

EVROPSKA KONFERENCA.

Sofija, 27. novembra. Z mnogih strani se je poročalo, da je Bolgarska definitivno pristala na to, da se glede rešitve balkanske vprašanja skliče evropska konferenca. Tem vestem nasproti bolgarska vlada izjavlja, da ona ne pristane toliko časa na nobeno konferenco, dokler se ne določi definitivni program konferenci.

Belgrad, 27. novembra. V dobro informiranih političnih krogih se zatrjuje, da srbska vlada do konca balkanske vojne ne bo odgovorila na avstrijsko noto, nato pa bo prosila, da se skliče evropska konferenca.

Dunaj, 27. novembra. »Neue Freie Presse« prinaša iz diplomatskih krogov članek, v katerem se zatrjuje, da se je mednarodni položaj znatno zboljšal. Avdienci avstrijskega poslanika v Petrogradu pri carju se pripisuje velika važnost. Boji pri Čataldži so prenehali, pogajanja se nadaljujejo. Da na obeh straneh groze s prekinjenjem pogajanj, je povsem razumljivo.

Petrograd, 27. novembra. V poučenih krogih se govori, da je ruska diplomacija vedno nasvetovala Srbiji zmernost, nikdar pa ni izjavila, naj Srbija odstopi od svojih življenjskih pravic. Tudi Avstrija je sedaj nekoliko odnehala, ker hoče varovati svojo nevtriliteto do konca balkanske vojne.

London, 27. novembra. »Times« poroča, da se je v diplomatskih krogih izrazila želja, da se skliče evropska konferenca v Carigrad.

BOLGARSKO PRODIRANJE PROTI DARDANELAM.

Sofija, 27. novembra. Del bolgarske armade se je v Solunu ukrcal na grške ladije. Govori se, da je odplul v zaliv Xeros, da napade turške čete pri Dardanelah. Turki so odposlali v Dardanele Torgut Šeket pašo. Ako se bolgarski načrt posreči, prodré lahko grško vojno brodovje na Dardanele.

MIR PRI ČATALDŽI.

Carigrad, 27. novembra. Pri Čataldži je vse mirno. Tako Bolgari kakor Turki samo kopljejo okope. Splošno se sodi, da dobivajo Bolgari dan zadnem nova ojačenja.

BOLGARSKI PLEN.

Sofija, 27. novembra. Bolgarska armada je dosedaj zaplenila 350 turških vagonov in 6 lokomotiv.

DEMENTI O BOLGARSKIH NASILSTVIH.

Sofija, 27. novembra. »Agence telegraphique Bulgare« najodločneje dementira vse vesti o dozdavnih bolgarskih nasiljih in grozotah v Solunu in v Macedoniji. Vse te vesti so tendenciozno izmišljene od turške strani.

SRBI PRED DRAČEM.

Belgrad, 27. novembra. General Janković se je s svojo armado približal Draču na 30 km.

DNEVNI PREGLED.

Včeraj smo bili zopet zaplenjeni. Prinesli smo objektivno poročilo očitovca o demonstracijah na Dunaju in pa dobre nasvete ubogega Lipeta Figita, ki je nas učil, da naj pišemo tako, kakor graški »Tagblatt«. Pa tudi tako ne smemo pisati. Kaj hočemo? Naši naročniki naj nam oprostijo, da se je list zakasnil. Ako pišemo po svoje, ni prav — ako pišemo kakor drugi, ni prav — ker bi bilo menda edino prav, da bi sploh ne pisali. Toda konfiskacije so dobro znamenje za list, kajti kdor piše slabo, (ala »Tagblatt«) gotovo ni konfisciran — kdor piše pa dobro — je vedno v nevarnosti. Ne moremo drugače poročati, nego je resnica, zato trpimo. Pa upajmo, da pridejo boljši časi.

»Dan« je tokom tega tedna ko je vedno konfisciran, pridobil mnogo novih naročnikov. List je kljub konfiskacijam vsak dan razprodan. Dobili smo od vseh strani mnogo priznanj, kar je za nas najboljša znamenje.

Včerajšnji graški »Tagblatt« prinaša uvodni članek, ki se začenja tako: Kako dolgo bo še Avstrija gledala? Morala bi vendar takoj zahtevati pojasnila glede svojega razmerja s Srbijo — in bi morala — če svojih zahtev mirnim putem ne doseže — sedanjim ugodni bojni položaj izrabiti. Danes more Avstrija dokler ni Turčija še popolnoma propala, Srbijo skoraj neovirano zasesti — zunanjim srbskim četam ves dovoz zapreti in Srbijo enkrat za vselej svojo voljo vsiliti. Za vraga, Ali hoče Avstrija čakati, da bo Srbija svoje čete postavila ob avstrijsko-ogrski meji, in da bo Rusija z mobilizacijo gotova? Dalje popisuje članek, kako ugoden je položaj na jugu. 100.000 srbske vojske je na vzhodu proti Turkom, doma je komaj 10.000 vojakov. To bi bil zelo ugoden čas. Toda Avstrija — pravi list — je popustljiva zaradi Bolgarije. Konec članka se glasi: Vidi se, da je diplomatski položaj Avstrije ne le teža-

ven — ampak tudi vidno slab. Vojaske položaj pa je boljši. Morebiti bo ta odločil. Ker mi ne smemo o tem pisati, prinašamo te besede — brez opombe.

K dopisu: »Občudovanja vredno razmerje med delodajalcem in delavcem.« Prejeli smo in priobčujemo: V vašem cenjenim listu št. 332 čitam med drugim v dopisu: »Občudovanja vredno razmerje med delodajalcem in delavcem« to-le: Tu imamo slučaj, da služni mlado dekle, ki je komaj prišlo iz zavoda, že od 15. septembra 1912, pa sedaj bomo v decembru in še dosedaj ni dobila od svojega delodajalca za dva meseca in pol niti vinarja, niti ji ni plača nakazana za december. — Takoj sem uganil, katero učiteljico dopisnik tu misli. Omenim k temu, da je dotična učiteljica, hči nadučiteljeve vdove z majhno pokojnino, ki je morala z be-raškim denarjem štiri nedoročene otročice vzgojiti in izsolati. Njena najmlajša hči, ki je v dopisu mišljena, b' bila sedaj preskrbljena, a mati trpi ravno sedaj ogromne stroške. Treba je bilo hčer z vsem potrebnim opremiti in treba jo je sedaj vzdrževati kar stane mesečno več kot celo materino pokojnino. A, glejte! Kakor hitro je deklica odšla na službo, kmalu je oblast povprašala in poizvedla kje da je dotična na službi in posledica je bila, da je uboga mati izgubila takoj 3 (tri) K mesečne odgojnine, ker je njena hči tako dobro preskrbljena.

Bolgari — Finci. Nemški listi so hienkrat prišli do spoznanja, da Bolgari niso Slovani ampak Finci. Bog daj norcem pamet!

Vojska na Balkanu 1912. Cena prvemu sešitku 40 vin., cela knjiga bo veljala 3—4 krone. Prvi sešitek te knjige je ravno kar izšel, drugi sešitek sledi že v začetku prihodnjega tedna, nadaljevanje pa v tedenskih presledkih. Prvi sešitek obsega predzgodovino te vojske, ki je za umevanje poznejših dogodkov neobhodno potrebna. Najzanimivejša in najbolj privlačna stvarina o novih vojnih dogodkih in operacijah sledi v prihodnjih sešitkih. Knjigo sta sestavila c. kr. profesorja Anton Sušnik in dr. Vinko Sarabon. Priporočamo to delo, ki bo gotovo podalo lepo sliko o težkem boju na jugu. Delo je bogato ilustrirano.

Uboj. Izpred tukajšnjega poročnega sodišča. Dne 17. septembra ponoči so popivali v Stolniku v Franceta Komatarja gostilni kmečki fantje Valentin Golob, Alojzij Kemperle in Janez Dobovšek. Ko so se ga pošteno naležili, so se dvignili. Ker so bili vsi zelo korajžnji so začeli »aufatje«. Po česti sem pa sta se bližala petošolec Tene Gradišek in čevljar Jernej Stirn, ki sta tuji popivala v neki gostilni. Ko sta omenjena zadela na pijane faute, se je po par besedah vnel prepir, med katerim je nekdo vdaril Gradiška z neko trdo stvarjo po glavi in sicer na levo stran čela. Po preiskavi se je dognalo, da je moral biti le Valentin Golob ali pa Alojzij Kemperle, ker je bil Dobovšek popolnoma pijan. Gradišek je vsled zadobljene rane tretji dan na to umrl. Pri porotni razpravi sta Golob in Kemperle, ki prideta zaradi uboja edina v poštev, skušala odvaliti krivdo drug na drugega. Vendar je bil Golob bolj na sumu zaradi uboja kakor Kemperle. Pokojni Gradišek je dobil rano po glavi s peto kose — vsi fantje so se pametne pripravljali, da gredo drugi dan kositi Pototniki se niso mogli zediniti za Golobovo krivdo in so to z devetimi glasovi zanikali. Sodišče je Valentina Goloba nato oprostilo.

Pretep. Pred kratkim so se sprli v Pintarčevi gostilni v Retju pri Trbovljah. Eden izmed njih, Andrej Vidmar, ki se prepira ni udeležil, je šel okrog polnoči spat s svojim dekletom v neko barako. Kmalu pa ga je zbudil velik ropot pred kajžo, ko je stopil iz barake, je bil nenkrat obdan od pijanih tovarišev, ki so ga začeli »obdelovati« z udarci. Kot storilci so bili naznanjeni rudarji Jožef Uranič, Ivan Makar in Lovro Pavšek. Te dni so se morali zagovarjati pred sodiščem zaradi težkih telesnih poškodb, ki jih je Vidmar dobil. Vsi trije so bili obsojeni in sicer Jožef Uranič na pet mesecev, Ivan Makar na pet mesecev in Lovro Pavšek na tri mesece težke ječe.

Uboj. V obližju Konjic je prišlo med več fanti brez kakega posebnega vzroka do prepira, med katerim sta posestnikova sinova Šimen in Anton Kočnik s poleni tako dolgo tolkla po svojem tovarišu Urlepu, da se je ta vsled prizadetih udarcev nezavesten zgrudil na tla. Šimen Kočnika je sodišče obsodilo na tri mesece težke ječe. Antona Kočnika pa na osemnaest mesecev.

Očeta je napadel v spanju, Anton Vidic, sin previkarja Jakoba Vidica je pred kratkim napadel svojega očeta, ki je spal v postelji in ga je začel brez vzroka tako pretepati, da je ta zadobil več pomembnih poškodb na glavi. Surovega sina so izročili sodišču, ki ga je obsodilo na en mesec težke ječe.

Škarje rabil kot orožje. Kakor je že »Dan« poročal, se je pred kratkim krojaški pomočnik Franc Sternljani iz Trbovelj silno razsrdil nad svojim mojstrom Mihaelom Kožuhom, ker mu je ta odpovedal službo. V pijani razburjenosti je Sternljani Kožuhu grozil, da mu bo trebuch prerazal in da bo Kožuhi kmalu mrtev. Onega dne je hotel na vsak način udrati v hišo svojega nekdanjega mojstra, vendar Kožuho brat ga je zapodil z neko prekljo, da je moral Sternljani bežati. Sedaj je iskal užaljeni pomočnik tolažbo v pijači. Ko mu je vino oni dan dalo precej korajžje, je nanesel slučaj, da je srečal svojega prejšnjega mojstra Kožuha. Ker ni imel Sternljani nobenega drugega orožja pri sebi kot škarje, se je v veliki jezi zapodil z njimi na Kožuha in ga je parkrat sunil v prsa, vsled česar je Kožuhi zadobil nevarne poškodbe. Orožništvo je Sternljana nato aretiralo in ga izročilo sodišču. To pa je jezno-ritega Sternljana obsodilo na štiri mesece težke ječe.

Nesreča pride rekodkaj sama. Te dni si je odsekala posestnica Weiß iz Koroškega v navalu blaznosti prst na roki. Predvčerajšnjem so jo odpeljali v norišnico v Celovec. Poleti je

umrl njen mož po kratki bolezni v celovški bolnišnici. Teden dni pozneje je šla gospa v sobo, kjer je bil spravljen bencin za motorje. Na nepreviden način je eksplodirala posoda za bencin in se je Weišova pri tem tako težko poškodovala, da je visela več mesecev med življenjem in smrtjo. Le prizadevanju zdravnikov se mora zahvaliti, da so jo ohranili pri življenju. Vsi drugi smrti svojega moža, posebno pa vsled ran, ki jih je dobila pri eksploziji, je bila Weišova že dalje časa zelo potrta, molčeča in žalostna. Tu pa jo je napadel naval blaznosti v katerem je odsekala prst na roki, kakor smo že omenili. Poleg te nesreče so tu še štirje nedoroški otroci, ki so sedaj popolnoma zapušteni. Obsežno posestvo je prišlo sedaj v tuje roke.

Boj deklet. Neki železniški uslužbenec je imel razmerje z neko natakarko. To razmerje pa ni ostalo brez posledic. V poslednjem času se je zapeljani natakarka zadrževala, da jo njen fant bolj in bolj zapušča in da obrača svoje oči drugam in sicer na neko dekle. Zato se je hotela zapuščena natakarka maščevati. Predvčerajšnjem jutraj je čakala skrita na svojo tekmovalko. Pod plaščem je imela palico. Ko je šla njena tekmovalka nakupovat na trg potrebne stvari za svojo gospodinjico, je natakarka nenakrat skočila iz svojega skrivališča in je dekli zastopila pot. Predno bi človek naštel do treh, sta se obe zgrabili za lase in sta se začeli cukati, da se bogo usmili. Ker pa je jeza natakarki povečala njene moči, je ta vrgla svojo tekmovalko na tla, odgrnila na dekli neko mesto, kjer zgrubi hrbet svoje pošteno ime. Nato je zavilhtel palico in je začela ubogo dekle tako pretepati, da je zlomila vso palico na nji. Konec te zgodbe se bo odigral seveda pred sodiščem.

Otroka hotel zastopiti z alkoholom. Te dni je prišel oslenceni šolski učenec Oton Voslíč z nekim svojim tovarišem v trgovino trgovca Jožefa Zrimca v Celju. Oba fantička sta kupila en »štamperl« žganja, katerega sta ob skupaj popila. V trgovini se je nahajal tudi delavec Jurij Ratej, ki je Voslíča naganjal, naj izpije še nekaj kozarčkov žganja. Ker se je ta branil, mu je Ratej žugal, da ga bo natepel, ako ne izpije žganja. Iz strahu je izpil Voslíč še štiri kozarčke. Ko pa je trgovino zapustil, se je vsled pijanosti zgrudil na tla in se ni mogel več dvigniti. Na njegovo stokanje, so ga odpeljali v vozov v bolnišnico, kjer so zdravniki konstatirali težko zastrupljenje z alkoholom. Delavca Jurija Rateja so takoj aretirali in so ga izročili sodišču.

Trgovci s človeškim mesom prijet. Predvčerajšnjem so prijeli v Brucku nekega mladega moža, ki je bil na sumu, da je trgovec z deklicami. Kakor se je zvedelo, je opravljal to obrt že dalj časa. Na sled so mu prišli, ker je hotel v nekemu brusnemu bordelju prodati neko madjarsko deklico, ki biva v Gradcu. Kakor se zdi, je imel tudi obširnejše zveze z raznimi drugimi trgovci s človeškim mesom, ker je prišla na njegov naslov cela množina pisem iz raznih oddaljenih krajev in ker je večkrat za več dni odpotoval. Dvoje izmed onih pisem mu bo dokazalo njegovo prepovedano trgovino. Moža so izročili brusnemu okrajnemu sodišču.

Velika nesreča pri podiranju dreves. V gozdovih Hohenwangovih se je pripetila predvčerajšnjem popoldne velika nesreča. 23letni Rupert Weinzel, in 25letni Eduard Ocherbauer sta na podnožju hriba spravljala na kup v hribu posekana drevesa, ki so drčala po hribu navzdol. Naenkrat je pridržalo s silno hitrico neko posekano drevo na podnožje hriba. Omenjena delavca sta ga šele zagledala v oddaljenosti 50 do 60 korakov. Ker je drevo drčalo bliskovito, se mu delavca nista mogla ogniti. Drevo je oba podrla na tla in ju je težko ranilo na obeh nogah. Na mestu nesreče je bil takoj poklican zdravnik, ki je ranjenca podelil prvo pomoč, nakar je odredil, da se oba takoj odpelje v bolnišnico.

Roparski napad na dve ženi. Predvčerajšnjem se je izvršil v Pragi roparski napad na dve ženi. V mezaninu neke hiše v Trojanski ulici stanujeta že delj časa dve sestri: 69letna Marija Havrankova in njena za šest let mlajša sestra Berta. Obe sta neomeženi in se živita s tem, da imata na svojem stanovanju najemnike. Prvega tega meseca sta obesili na hišna vrata naznanilo, da oddata mesečno sobo. Predvčerajšnjem ob tri četrti na 2. je prišel k njima neznan mož in je rekel, da bo vzel sobo, ker mu ugaja. Na obe sestri je napravil utis polhišnega agenta. Po izpovedbi ene sestre je bil star kakih 25—30 let, druga pravi 30—40 let. Ko je pozvonil mu je prišla odprti starejša sestra Marija. Ko je najel stanovanje, je rekel, da si bo dal vsa pisma in vse denarne nakaznice adresirati na novo stanovanje in zato je prosil, naj mu gospodična prinese črnilo, pero in papir, da ji napiše polnomoč za prejemanje denarja, ki pride na njegov naslov. Gospodična mu je rade volje postregla. Iz druge sobe mu je prinesla vse potrebno. Neznani človek je sedel za mizo in je začel pisati. Medtem ko je pisal, je Marija odšla v sosedno sobo. Naenkrat pa je zaslišala nekak čuden šum in ker se je bala, da ji ne bi neznanec ničesar ne odnesel, se je takoj vrnila v sobo. Toda neznanec ni ničesar poskušal ukrasti, samo stol je nervozno sunil stran, ko je pisal »polnomoč«. Ko je napisal, je rekel gospodični, da ne zadostuje samo njegov podpis, ampak da mora stati na papirju tudi njeno ime. Gospodična Marija je vzela papir. V onem trenutku pa, ko se je sklonila s peresom nad mizo, da bi se podpisala, jo je neznanec dvakrat udaril po glavi s kladivom. Kriknila je: »Jezus, Marija« in se je nezvesta zgrudila na tla. Njena mlajša sestra je bila isti čas v kuhinji. Ko je zaslišala obupen klic svoje sestre, je hitela v sobo. Komaj pa je stopila čez prag, se je neznanec vrgel nanjo in jo je ravnotako dvakrat udaril s kladivom po glavi. Tudi ona se je zopet onesvestila in je padla na tla. Toda kmalu se je zopet zavedla in je začela na vse grlo klicati na pomoč. Ko je zločinec videl, da je izdan in da bodo takoj prihiteli ljudje, je zbežal. V

kratkem času so res prišli na mesto napada sosedje toda zločinec jim je že ušel Mogoče je, da je izginil šele v splošni zmešnjavi in vrvežju. Policijo in rešilni voz so takoj poklicali, zdravnik je staro gospodično vzbudil k zavesti in jo obvezal. Nato so jo odeljali na kliniko. Uboga žena je težko ranjena. Druga gospodična Berta, ima razbito čelo in nos in eno rano na tilniku. Njene poškodbe so sicer tudi važne, vendar so jo pustili v domači oskrbi. V stanovanju napadenih sester je pustil napadalec na mizi papir, na katerem je bilo napisano še precej čedno, toda v slabi češčini: »Jaz podpisani soglašam in prosim, da bi se vsa pisma in denarne pošiljave pustila tu na mojo odgovornost. Vacl. Svoboda.« Ni gotovo, ali je ropar napravil nalašč napake v pisavi, ali pa ni bil zmožen češčine.

Polkovnikov sin kot vlomilec. 21. novembra med 11. uro jutraj in 2. uro popoldan je neznan človek vlomil v železniški restavraciji v Mürrzuschlagu v sobi za natakarko v neko zaprto omaro, kjer je imel natakarko Jožef Kolarik spravljen lesen kovček. Tudi v ta kovček je neznanec vlomil in je pobral iz njega hranilnično knjižico, glasečo se na 670 K in gotov denar v znesku 1240 K. Dalje je bilo ukradeni natakarko Vašanreku med 1. in 20. novembrom iz bifeja približno 60 K, natakarko Rudolfu Fuhrju je izginilo med 15. avgustom in 1. novembrom iz bifeja 80 K in natakarskemu dečku E. Winklerju spomlad letošnjega leta iz restavracijskega predala 5 K, iz hladnega žepa 10 K in pozneje iz telovnika 3 K. Pri hišni preiskavi se je jako sumljivo vedel natakark Julij pl. Brany. Ker je bil 21. novembra ob 11. uri jutraj v sobi za natakarko in ker so našli pri njem cel šop ključev, je padel takoj sum na Branyja. Ko je ob 9. uri zvečer nesel natakarski deček Rudolf Pucek skrinjico z namiznim orodjem iz restavracijskega prostora 1. razreda v vinočič, je zapazil v nekem predalu skrinjice neki papir: Jožef Kalorik ga je vzel ven in je našel v njem svoj denar. Nato so Branyja aretirali. Ta je slednjič priznal tatvino in je povedal, da je hranilnično knjižico sežgal v peči. Julij pl. Brany je rojen 15. januarja 1895 v Mariboru, pristojen je v Zagreb in je nezakonski sin na Dunaju umrle Irme pl. Brany in ravno tako umrlega polkovnika Renca pl. Branyja. Jata so izročili okrajnemu sodišču v Mürrzuschlagu.

K notici v žnanjem sekire pripominjamo, da sodar Franc Bernot ni ista oseba s sodarskim inojstvom Fr. Bernotom v Bohoričevi ulici 3 v nikaki zvezi.

Ljubljana.

Pri večerajšnji volitvi zastopnikov učitelstva v c. kr. mestni šolski svet je zmagalo napredno učitelstvo z vsemi štirimi kandidati. Večina znaša sicer samo 1—3 glasove, kar pa ni nič čudnega in nečastnega za napredno učitelstvo, če pomislimo, da je delalo za listo Slomškarjev vse od nadzornika do katehetov in so pritiskali z vsemi mogočimi sredstvi na omahljivce in nezavedne, posebno na učitelje. Ta zmaga znači, da ostane ljubljanski mestni šolski svet še nadalje v naprednih rokah in ima napredno učitelstvo vsaj en forum, kjer mu dele pravico, saj ga povsod drugod bijejo s krivico. — Odločno pa moramo grajati nekatere haje napredne učitelje oziroma učitelje, ki se menda iz strahu pred Slomškarji skrijejo in se hoče oddati svoje glasove za napredne kandidate.

Paša Maier. Kak absolutist je ljubljanski okrajni šolski nadzornik A. Maier, to smo vedeli že zavna, da je mogoče možu, ki se šteje med olikance, biti toliko pristransk, tega si pač nismo mislili. Pri večerajšnji volitvi učit. zastopnikov v mestni šolski svet ljubljanski je pa mož kar norel, če se je oglašil eden izmed naprednih učiteljev k besedi. Krono pa si je postavil Maier s krivico, ko je pripustil k volitvi tri učitelje, ki so bile te dni imenovane definitivni, pa še niso nastopile službo in stopijo njih dekreti v veljavo šele s 1. decembrom 1912. Protesta proti tej krivici Maier ni pripustil z izjavo, da se ne sme nihče vtikati v njegovo uradno poslovanje. Pa še večjo krivico je hotel storiti. Katehet Smrekar je prišel na volišče prepričan, ko je Maier že zaključil volitev in je bil že sredi skrutinija. Ne da bi se katehet Smrekar silil k volitvi, je ponudil Maier sam Smrekarju, da sme še oddati listek. Napredno učitelstvo je proti temu kršenju volitve od strani predsednika hrupno protestiralo, a paša Maier je zavrnil ta protest z izjavo, da dovoli Smrekarju voliti in nima nihče izmed navzočih pravico protestirati in vtikati se v njegovo poslovanje. To krivično postopanje pa je uvidel sam katehet Smrekar in ni hotel voliti. Menda je bilo pač lahko sram Maierja, ko je videl, da celo njegov pristaš-Slomškar prizna kršenje volitve od strani predsednika Maier-paše. Maier je hotel s tem nečestnim postopanjem ubiti napredno učitelstvo, pa mu ni ratalo in preverjeni smo, da bo prej konec Maierjevega paševanja, kakor pa naprednega učitelstva.

Grabenskega nadučitelja Janka Nep. Jegliča ni bilo prav nič sram priti na volišče, ko bi se vsak drugi v njegovem položaju skril. Se pač vidi, da ima mož debelo kožo in pač nič vesti in sramu. Čudno se nam zdi, da je mož še vedno aktiven nadučitelj, ko je naprednega učitelja za manjšo pregreho že zdavnaj obesili.

Milan Pugelj: Ura z angeli in druge prigodbe. Izdala L. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg kot II. zvezek. Bibliotke pisateljev sedanje dobe. — Znano ljubljansko založništvo prinaša za Božič II. zvezek započete »Bibliotke pisateljev sedanje dobe«, ki utegne postati velikega kulturnega pomena in ki gotovo kmalu ne bo manjkala v nobeni privatni ne javni knjižnici. Elegantno opremljena in lepo natisnjena knjiga obsega 192 obširnih strani zanimivega čtiva, za katerega vrednost nam jamči priznana pisateljevo ime. Milan Pugelj je čitajoči slovenski publiki prijeten in zabaven

znanec, ki nas osamlja enako spretno s presrečno tragiko, kakor z umetniško finim in diskretnim humorjem. V pričujoči knjigi je zbral sedem krajših novel in eno daljšo. Snovi so vseskozi izvirne in povečini črpne globoko iz življenja naše dobe. Tragika se meša s komiko, soize s smehom, vsa pisanost dogodkov nam stopa živo in razločno pred oči. Knjiga je dovolj zanimiva in vredna čitanja in uvaževanja. Ob priliki napišemo več o tej lepi knjigi.

Vsem dobrim. Priljubljeni mladinski pisatelj Jožef Ribičič je napisal lepo zbirko povesti »Vsem dobrim«. To so povesti za mladino. Zbirka obsega sledeče povesti: Grbavi Peter — Mate — in Grad-srce. Knjiga obsega sto strani in je krasno darilo za Miklavža. Ilustracije so krasne in se bo naša mladina te knjige gotovo zelo razveselila. Knjiga je izšla v »Učiteljski tiskarni« v založništvu »Društva za zgradbo Učit. konvikta«. Vsem, ki iščejo za otroke primernih Miklavževih daril, priporočamo: posezite po tej knjigi.

Za rdeči križ balkanskih držav se je s hišnimi polami na mestu Ljubljani doslej nabralo 3710 K, ki so izročile blagajniku g. dr. A. Gosaku. Hišnih pol pa je še dovolj na razpolago, na kar opozarjamo tudi rodoljube po deželi in po ostalih slovenskih mestih. Tiskovine je dobili pri ljubljanskem odboru seveda brezplačno. Po raznih slovenskih trgih, mestih in vaseh bi mogle agilne dame in gospodje nabrati še nekaj milodarov za uboge ranjene junake na Balkanu. Oglasite se!

Za balkanske ranjence je poslal nam Jožef Mrak iz Volče p. Poljane pri Skofji Loki 1 krono. Hvala lepa!

Napredno, politično in gospodarsko društvo za I. šolski (Poljanski) okraj uljudno vabi vse one gospe in gospodične, kakor tudi gospode, ki nameravajo sodelovati pri letošnji društveni zimski prireditvi, da se blagovolijo zglasiti v soboto 31. t. m. ob 7.—8. zvečer, ali pa v nedeljo 1. decembra od 10.—11. jutraj v društveni sobi na Poljanski cesti št. 26. Daje društvo opozarja svoje člane, da je knjižnica vsako soboto od 7.—8. zvečer odprta.

Trgovski potniki imajo v nedeljo 1. decembra sestanek v salonu hotela »Ilirije« ob 10. uri dopoldne. Vabljeni so vsi trgovski potniki.

Trst.

Žalostno, toda resnično. Neštetokrat smo že govorili o nezavednosti našega slovenskega naroda v Trstu. Kakšno bi bilo naše življenje, če bi bil narod zaveden, če bi imel odprte oči! Take gorostane krivice bi se nam že ne godile, kakor da primer dandanes. Res je, da je temu največ kriva naša slavna cesarsko kraljeva ..., ampak mnogo smo krivi tudi sami. Zakaj? Zato, ker se premalo brigamo za izobrazbo. V Trstu se trudijo razna društva, da bi pripeljali narod do spoznanja. Prirejajo se — poleg knjižnic in čitalnic ter dramatičnih predstav tudi predavanja. Ampak predavanja, ki so najboljše izobraževalno sredstvo, nimajo nikakih uspehov, ker so slabo obiskana. Da, še več: večkrat se radi neudeležbe ne morejo niti vršiti. Citirati hočemo notico, ki jo je prinesla »Edinost« z dne 26. t. m., iz katere je živo razvidno, kaka zanemarjenost vlada med slovenskim ljudstvom v Trstu. »Edinost« piše: »Odsek za ljudska predavanja v Trstu, ki si je nadel pač lepo in potrebno nalogo, da preskrbi našemu občinstvu predavanja, ki naj bi mu bila v nadaljino izobrazbo, ima zelo žalostne izkušnje. Ne morda radi težkoče vsled preobilice predavateljev, temveč vsled — pomanjkanja poslušalcev. Posebno predavanja, namenjena našemu srednjemu sloju, našemu meščanstvu, se odklikujejo po pomanjkanju poslušalcev. Odsek za ljudska predavanja se je res potrudil, da pridobi za svoje poslušalstvo dobrih predavateljev. — Letos sta prišla iz Zagreba dva univerzitetna profesorja, priznana učenjaka-strokovnjaka. Za včeraj pa je bilo naznanjeno predavanje bivšega tajnika zagrebske trgovske in obrtno-zbornice Krešiča, priznane kapacitete. Človek bi mislil, da bo občinstva pri teh predavanjih toliko, da ne bo dobili dovolj velike dvorane v Trstu. Tudi v Narodni delavski organizaciji je šlo letos na delo lepo število mladih slovenskih inteligentov, ki so sestavili lep cikel predavanj, da bi tako skušali dvigniti izobrazbo našega naroda. Pa kaj se je zgodilo?! Namesto da bi se narod in meščanstvo izkazala hvaležna za rodoljubno delo svoje mladine, jej obračata hrbet in demonstrirata proti njej s tem, da se predavanjem večinoma ne udeležujeta. Na ta način se večkrat dogaja, da se napovedano predavanje ne more vršiti vsled — neudeležbe občinstva itd. — K temu dodamo, da se je treba poprijeti z intenzivnim delom na izobraževalnem polju med mladino. Ako se »starejši« ne morejo izobraževati, pa mladino ne smemo pustiti korakati po isti poti, kajti brez mladine ni bodočnosti naroda. Zato pa se nam zdi ravno čudno stališče »Edinosti«, oziroma »gotovih« okoli »Edinosti«, ki nasprotujejo narodno-socialnemu mladinskemu gibanju. Ti »gospodje« so šli celo tako daleč, da so hoteli — in še hočejo — s svojimi »intervencijami« škodovati raznim mlajšim močem, ki se nahajajo v vodstvu mladinske organizacije. Kdo je temu kriv, da je izgubil službo radi pisanja v »Dan« o narodno-socialni mladini — odbornik mladinske organizacije, ki je prakticiral na višji deželni sodnji, nam tudi ni znano.

Velika nezgoda v tržaškem tehničnem zavodu. V ponedeljek ob 4 in pol je 52letni mehanik Tomaž Perat, ko je hotel vzdigniti kos bronca, ki mu je padel v odprtino stroja, na katerem je delal s cirkularno žago, tako nesrečno zašel pod zobe žage, ki je z vso naglico letela, da mu je hipu odrezala levo roko. Na strašen krik nesrečnejša so prihiteli vsi delavci iz iste delavnice na lice mesta in sta ga dva nezavestnega pripeljala v bližnji ambulančni zavod, kjer se je le za silo obvezalo roko. Izgubil je mnogo krvi, kar je zlasti tudi krivo, da je moral celo uro čakati na voz rešilne postaje. Bil je itato takoj odpeljan v mestno bolnišnico v X. oddelek. Zani-

mivo je, da je nesrečnejša pred desetimi leti ravno ista žaga vjela isto roko, na istem mestu; takrat je pa bil tako srečen, da je še v pravem času izdrl roko izpod zobov tako, da mu je prerezala le dve žili in sta mu vsled tega ovenela dva prsta. — Govori se, da se nahaja Perat v jako kritičnem stanju in je težko, da bo okrevljal. Nekateri pravijo, da je že umrl, kar pa še ni gotovo. On ima soprogo in štiri nedorošle otroke, od katerih je najstarejša hčerka 14 let. V tržaških zavodih se dogajajo zelo pogostoma slične grozote, čemur je krivo akordno delo, brez katerega bi delavci ne mogli pri sedanjih draginjah izhajati. Zato bi bilo vendar enkrat čas, da si delavstvo izvojuje boljše mezdne plače. — Očividno.

Koncerti na korist rdečega križa jugoslovanskih držav se vrši v soboto. Na koncertu sodeluje ruski violinski umetnik Saša Culbertson. Program koncerta nam obeta mnogo umetniškega užitka in je sledeč: 1. H. Wieniawski: Koncert v d-molu. — 2. Beethoven: Romanca v F-duru. — 3. S. Bach: Gavota (svira S. Culbertson). — 4. Dvořák: Humoreska. — 5. Brahms: Ples. — 6. Bazzini: La Bonda des Lutins. — 7. P. I. Čajkovski: Serenada. N. Paganini: Le streghe. (S. Culbertson). — Koncert nima torej le umetniškega pomena, temveč je tudi humanitarnega pomena in je vsled tega primoran vask tržaški Slovan — da se ga udeleži.

Knjižarna in papirnata trgovina v Trstu. Glede knjižaren smo Slovenci pač reveži, tem večji v Trstu kakor v Ljubljani. Saj če človek kaj išče, niti ne dobi, ali pa mora čakati na milost naših »slovenskih« knjižarnarjev, predno dobi — vse v neredu. Solidnost in točna postrežba je prvi pogoj dobrega trgovca. Pa če tudi to abstrahiramo, bi v Trstu zelo dobro izhajali najmanj dve slovenski trgovini s papirjem. Koliko slovenskega denarja gre v tem oziru v italijanske in nemške trgovine, ki skušajo vedno točno postreči. Opozarjamo na to delstvo slovenske trgovce, da je Trst zlata jama za točnega trgovca, ki bi odprl slovensko papirnatno trgovino in knjižarno. Konkurenca bi pa tudi potolažila nejevoljo občinstva, ki se vedno pričuje tudi v tem smislu in oziru.

Požeruh v morju. V soboto bo Jadransko morje dobilo zopet novega požeruha v varstvo. Ta požeruh ne bo sicer nevaren letoviščarjem pri kopanju, pač pa bo požiral denar iz žepov avstrijskih davkoplačevalcev. Novo vojno ladjo namreč spuste v soboto v Trstu v morje. Tretji velikan Avstrije! Tretji dreadnought »Princ Evgen«, katerega slavnostnega splavljenja se letos udeleže le štiri križarke, ker druge vojne ladije so — »zadržane«. Človeka tare skrb za življenje: »in ti srečna Avstrija pa se ženiš!« — Prestolonaslednik se ne udeleži splavlja.

Velike žrtve za jugoslovanske brate. Za jugoslovanske rdeče križe so sedaj tržaški Slovani nabrali že K 46.664.84.

Gorica.

Reformacija, revolucija in evolucija. Po abstraktnem naslovu sodeč, smo si predstavljali že, kolikšna bode udeležba pri predavanju dr. Drmote. In mnogo jih je tudi le zaradi naslova izostalo. Saj je pri nas že v navadi, da nam je naslov ved nega vse ostalo. Tako se je tudi zgodilo prošlo soboto. Par visoko friziranih dam, samoobsebi umljivo, da »narodnjaških«, nekaj plešastih gospodov in peščica študentov, to so bili poslušatelji. Predavanje pa je bilo izborna, eno tistih, ki so najlepše uspela, le žal nam je g. predavatelja, ki je zaslužil polno dvorano poslušalcev. Proti koncu predavanja je povdarjal dr. Drmota posebno, naj bomo veliki v mislih, še ne moremo nadkriljevati sosedov in tujevc po številu. In še nekaj: ohranimo svojo individualnost. Te besede se nam zdijo posebnega poudarka vredne, nasproti vsem tistim, ki trošijo v teh važnih dneh vesti o raznih združitvah naokrog. Tisti, ki so »jugoslovanskih idej« (ne razumevajte napačno!), niso bili bogve kako zadovoljni s predavanjem, pač pa je ugajalo nam, ker smo sodili vso stvar nepristransko. Tako toraj. In bodimo hvaležni, če bomo še kaj takega slišali, ne pa, da ploskamo ljudem, ki nas bore malo brigajo.

Vlaki imajo na obojih kolodvorih zadnje dni zelo velike zamude, da, celo do pet ur. Zakaj, sicer mislimo, a povedati ne smemo iz strahu pred cenzuro.

Razglaš magistrata. Mestni magistrat razglaš sledeče: Prepovedan je prehod železniskih mostov, ki spadajo v področje goriškega armadnega oddelka. Sploh so zastraženi vsi predori tega; ljudi, ki bi se sumljivo obnašali in se ne ustavijo na prvi poziv, se ustrelji. — Razglas piše tako slovensčino, da se bogu smili in čas je, da se pobrigajo zanjo tudi naši magistratovci bolj!

Balon nad Kamnikom.

Ko so šli predvčerajšnjem v Kamniku otroci iz šole — so naenkrat vsi na cesti obstali in so gledali pod nebo. Tam so zapazili temno točko, ki se je bolj in bolj širila, krožila je v zraku in se je počasi nižala. Bolj in bolj razločno se je dalo spoznati, da je to — balon. Balon je krožil najprej v severni smeri potem pa je obstal prav nad mestom. Otroci so zagnali velik krik. Novica se je po Kamniku bliskoma raznesla — med tem pa je balon plaval zopet proti Kamniškim planinam in je zginil v zračnih višavah. Kakor se poroča, je dalo glavarstvo otroke, ki so videli balon takoj zaslišati in se je o vsej zadevi natančno informiralo. Otroci so povedali, da je bil balon precej velik in da so bili v njem štirje možje. Na eni strani je visela iz balona bela — iz druge pardeča zastava. Po splošnem mnenju je bil to ogleduški balon, ki je priplaval čez

naše gore. Da se je gibal davno nad Kamnikom, je temu bolj važno, ker se nahaja tam smodnišnica. Balon so potem uradno zasledovali, toda izginil je brez sledu — kakor da je zašel v gorskih meglah. Ker so bile te dni Kamniške planine zakrite z oblaki je mogoče, da se je balon ob gorah razbil.

Mogoče pa tudi, da je srečno preplaval megle in se je izgubil proti jugu. Naravno je, da je ta dogodek vzbudil v Kamniku mnogo razburjenja. Po našem mnenju je bil to kakor naveden balon, ki ni imel nikakega slabega namena. V sedanjih napetih časih si ljudje radi vse slabo razlagajo. Od drugih krajev ni bilo nikakih poročil, da bi ga bili videli, kar je znamenje, da je plul balon precej visoko nad oblaki.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

AVSTRIJSKA POSLANSKA ZBORNICA.

Dunaj, 28. novembra. Poslanska zbornica je razpravljala danes o proračunskem provizoriju. Prvi je govoril istrski poslanec dr. Matko Leginja, ki je navdušeno slikal edinstvo med Jugoslovani. Za njim je govoril dr. Adler. Rusinski poslanec Budzynowsky je imel več ur trajajoč obstruktivski govor. Prihodnja seja se vrši jutri.

Dunaj, 28. novembra. Danes zvečer se je vršila konferenca klubovih načelnikov, na kateri se je razpravljalo o treh mobilizacijskih predlogih, katere predloži ministrski predsednik grof Stürgkh zbornici. Stranke so izjavile, naj se vse tri predloge brez prvega branja izroče takoj odsekom. Niti ne glasoval proti temu, pro so bili tudi socialni demokrati. Slovenski klerikalci so bili odsotni, izjavili pa so, da bodo svoje stališče zavzeli še-le potem, ko bo znana natančna vsebina teh predlog. Vendar se splošno domneva, da tudi slovenski klerikalci ne bodo protestirali proti temu, da se predloge takoj izroče odsekom.

Dunaj, 28. novembra. Tekom današnjega dneva so se zgodili trenotki, ki so dalekosežnega pomena. Na seji klubovih načelnikov je ministrski predsednik grof Stürgkh naznanil, da predloži zbornici tri mobilizacijske predloge, ki pa so čisto mirnega značaja. To je povdarjal v Budimpešti tudi obrambni minister Hazay. Toda kljub temu so te predloge na poslance napravile jako mučen utis, ker se govorilo, da so te predloge v zvezi z dogodki na Balkanu. V Draču in po drugih albanskih mestih so nasreč Albanci proklamirali avtonomijo, vsled česar lahko nastanejo nove komplikacije. Tudi iz čataldskega tabora ne prihajajo ravno ugodne vesti. Tako iz Sofije kakor iz Carigrada se poroča, da so pogajanja glede premirja nekoliko zastala. Vsak čas je pričakovati, da bodo pogajanja pretrgana in da izbruhne vojna zrcel z vsjo silo.

Budimpešta, 28. novembra. Bivši šef avstrijskega generalnega štaba, Konrad pl. Hötendorff pride luti v Bukarešto, kjer bo gost rumunskega kralja. Hötendorff ima s seboj lastnoročno pismo našega cesarja na rumunskega kralja Karla.

RUSIJA — RUMUNIJA.

Pariz, 28. novembra. Listi poročajo iz Petrograda, da se je Rumunska v zadnjem času zelo približala Rusiji. Ni izključeno, da bo Rumunska po balkanski vojni pristopila k tripartenti.

BOIGARI ZASEDLI DEDEAGAČ.

Sofija, 28. novembra. Danes so bolgarske čete zasedle Dedeagač.

DARDANELSKO VPRAŠANJE.

Petrograd, 28. novembra. Iz diplomatskih krogov se poroča, da se pogaja Rusija s Turčijo glede odprtja Dardanel za ruske bojne ladje.

SRBSKE ZAHTEVE.

Sofija, 28. novembra. V dobro informiranih krogih se zatrjuje, da zahteva Bolgarska pri mirovnih pogajanjih za Srbijo med drugim tudi albansko primorje od Sv. Ivana do Drača in tudi primerno zaledje.

PREMIRIJE.

Berlin, 28. novembra. »Lokalanzeiger« poroča iz Pariza, da upliva Rusija na Boglarsko, naj bo popustljiva, da pride prej do miru na Balkanu.

NOV TURŠKI POZIV.

Dunaj, 28. novembra. Uradno se poroča, da je turško vojno ministrstvo poklicalo pod orožje sedaj tudi letnik 1893.

AVTONOMIJA ALBANIJE.

Dunaj, 28. novembra. Uradno se poroča, da so Albanci v Draču proklamirali avtonomijo Albanije.

PRED SRADROM.

Cetinje, 28. novembra. Kljub temu, da so črnogorske vojne operacije pred Skadrom sedaj že par dni popolnoma prenehale, ker se Črnogorci pripravljajo na odločilne korake, Turki ne prestanjo streljati iz trdnjave, ne da bi napravili kako škodo. V Skadru samem je dosedaj okoli 80 hiš vsled črnogorskega bombardiranja večalmanj težko poškodovanih.

KRALJ NIKITA.

Cetinje, 28. novembra. »Cetinjski Vjestnik« prinaša manifest, s katerim se razglša, da je sedaj kralj Nikita osebno prevzel vrhovno poveljstvo nad črnogorsko armado.

Delitev evropske Turčije.

Evropska Turčija ima 169.317 km² obsežnosti in okoli 6.500.000 prebivalcev. Turčija se drži na vilajete, ki jih je v Evropi 7. Pred vojno je bila Turčija tako razdeljena:

1. Carigrajski vilajet 5.800 km² z 1.263.000 preb. 2. Drinopolje s Samothrake otokom 38.417 km² z 1.028.200 preb. 3. Solunski vilajet 35.000 km² z 1.130.000 preb. 4. Monastir (Bitolj) 28.500 km² z 848.900 preb. 5. Kosovo z Novim Pazarjem 32.900 km² z 1.130.800 preb. 6. Skadrski vilajet 10.800 km² z 294.100 preb. 7. Janinski vilajet 17.900 km² z 527.100 preb.

V Aziji ima Turčija pet vilajetov in sicer:

1. Mala Azija z otoki 501.400 km² z 9 milijonov 100.000 preb. 2. Armenija in Kurdistan 186.500 km² z 2.500.000 preb. 3. Sirija in Palestina 218.700 km² z 2.800.000 preb. 4. Mezopotamija z Nedžedo 419.100 km² z 1.500.000 preb. 5. Arabija Nedžeda 441.100 km z 1.100.000 preb. Skupaj okrog 1.766.800 km² z 17.000.000 preb.

Ako se Turčija razdeli, dobijo balkanske države sledeče dele:

Bolgarija: 60—64.000 km² z okroglo 2 milijona prebivalci. Velika Bolgarija bi potem imela okoli 160.000 km² — in 6.500.000 prebivalcev.

Srbija in Črnagora skupaj imata dobiti 48—50.000 km² zemlje in 1.700.000 prebivalcev.

Srbija sama dobi: okrog 40.000 km² in 1.400.000 ljudi in bi potem merila 88.000 km² in bi imela 4.500.000 ljudi.

Črna Gora bi dobila 9000 km² in bi merila potem okrog 20.000 km² ter bi imela 600.000 prebivalcev.

Srbija in Črna Gora bi potem merili skupaj 105.500 km² in bi imeli okrog 5 milijonov prebivalcev.

(To je toliko kakor skupno Hrvatska, Dalmacija, Slavonija, Bosna in Hercegovina, ki merijo skupaj 106.615 km² in imajo 5 milijonov 350.000 ljudi.)

Grška bi dobila 45—50.000 km² in 1 milijon 600.000 ljudi. Tako bi potem »Helada« imela 110.000 km² in 4.350.000 ljudi. Ako ji pripade še Kreta (8.618 km² z 350.000 ljudmi), potem bi imela Grška 123.000 km² in 4.700.000 ljudi.

Ako vse to seštejemo, bi imele države v balkanski zvezi skupno okoli 388.000 km² in 16.200.000 prebivalcev. To bi bila moč nove velesile — Balkanske zveze.

Ako bi k zvezi pristopila tudi Rumunska (ki ima danes 131.000 km² in 7.150.000 prebivalcev), bi imela Balkanska zveza okroglo 529.000 km² in — 23.350.000 prebivalcev.

Od tega ostane še za se posebej t. zv. carigrajski vilajet z 5.800 km² — in 1.400.000 prebivalci, ki bi ostal sam zase kot ostanek stare evropske Turčije.

Zabava.

V vojnem času. (V gostilni, kjer je bilo več vojakov). Narednik: »Vidite, fantje, ako bom s tole sabljo le malo zadel sovražnega vojaka, bo takoj izdihnil.« — »Kaj ali je sablja ostrupljena, Peter?« — »Ostrupljena. Pomočil sem ravnokar njeno konico v tole vino, ki ga imamo pred seboj.«

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Vabila

Letake

Plakate

Poročne karte

Mrliške liste

Račune

Letne zaključke

Hranilniške knjižice

Cenike

Razglednice

Koledarje

i. t. d.

priloga

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Širite, kupujte in naročajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

Lepa prilika za nakup lepe hiše

z dobro idočo gostilno in žganjetočom, ter tobakarno, lepo kletjo za vino, lepim gospodarskim poslopjem in svinjskimi hlevi; poleg tega štiri orale njiv in travnikov, ena njiva za stavbišče, vse na jako prometni okrajni cesti, oddaljeno 5 minut od trga in železniške postaje, se takoj proda za 24.000 K, 6000 K pa ostane lahko vknjiženih. — Izvršilna prodaja se vrši dne 7. decembra 1912. Torej kupci pozor!

Nadaljna pojasnila daje IVAN KOSI, Smarje pri Jelšah, Spod. Stajersko.

!! Sijajna zmaga !!

v damskih raglanih.

Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej, kateri so stali preje od 40—60 K.

Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih sukenj in oblek.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Pri nakupu „pravega Francka“ izvolite paziti na to-le varovalno znamko.

Zavrnite previdno podobne zavoje kot ne „pravi Franck“.

Tovarna v Zagrebu.

Proizvod najboljših sirovin.

sl in 192/24077

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

• naznanja, da je •

zvišala obrestno mero do preklica:

vlog na tekoči račun

proti 30 dnevni 50 | proti 60 dnevni 51 | 0 |
odpovedi na 50 | 0 | odpovedi na 51 | 2 | 0 |

počenši s 15. novembrom t. l.

Ravnateljstvo.